

Universiteit Utrecht

De Eerste en Tweede Golfoorlog

Hoe George H.W. Bush en George W. Bush door middel van taal en symboliek het Amerikaanse volk overtuigden van de noodzaak in te grijpen in Irak

BA Scriptie Islam & Arabisch 2018 Universiteit Utrecht

Auteur: Emma Hendriks

Studentnummer: 5523974

Eerste Begeleider: Lucien van Liere

Tweede Beoordelaar: Nico Landman

Aantal woorden: 11.700

Datum: 7 juli 2018

ABSTRACT

In dit onderzoek wordt er gekeken naar hoe de voormalige Amerikaanse presidenten George H. W. Bush (1924-) en George W. Bush (1946-) voorafgaand aan de Eerste Golfoorlog (1990-1991) en Tweede Golfoorlog (2003-2011), het Amerikaanse volk overtuigden van de noodzaak om in te grijpen in Irak. Deze analyse draagt bij aan een beter begrip van de relatie tussen de VS en Irak vanaf de jaren negentig van de twintigste eeuw. Het onderzoek is gedaan door toespraken van beide presidenten te analyseren. Hiervoor is gebruik gemaakt van de vijf kenmerken van oorlogsretorica zoals opgesteld door Campbell en Jamieson (1990). Verder komen theorieën over het zogenaamde *truth effect* en *informational social influence* aan bod. De Eerste Golfoorlog was een reactie op de annexatie van Koeweit door Irak. Aan de hand van deze theorieën worden de overtuigingsmethoden van beide presidenten bestudeerd. George H. W. Bush overtuigde het volk vooral door te wijzen op een internationale consensus die volgens hem ingrijpen noodzakelijk maakte. De Tweede Golfoorlog was een 'preventieve' aanval op Irak om Saddam Hussein af te zetten, het Iraakse volk te bevrijden en het massavernietigingsarsenaal dat het land zou bezitten te ontmantelen. George W. Bush overtuigde het volk vooral door zijn boodschap keer op keer te herhalen waardoor het zogenaamde *truth effect* kon optreden. Beide presidenten verguisden Hussein wanneer het volk overtuigd moest worden om achter het offensief te gaan staan. Bij de defensieve operatie tijdens de Eerste Golfoorlog was het voldoende om de geopolitieke gebeurtenissen te benoemen en te benadrukken dat bondgenoot Saoedi-Arabië hulp nodig had. Beide oorlogen werden gepresenteerd als hulp aan anderen: in het geval van de Eerste Golfoorlog aan Saoedi-Arabië en vervolgens aan Koeweit, in het geval van de Tweede Golfoorlog aan het Iraakse volk.

INHOUD

ABSTRACT	2
INLEIDING	4
THEORETISCHE KADER.....	6
METHODOLOGISCHE AANPAK.....	8
EERSTE GOLFOORLOG	11
Voorafgaand aan de Eerste Golfoorlog	11
Verloop van de Eerste Golfoorlog en analyse van de speeches door George H.W. Bush	12
TWEEDE GOLFOORLOG	22
Voorafgaand aan de Tweede Golfoorlog	22
Verloop van de Tweede Golfoorlog en analyse van de speeches door George W. Bush	23
CONCLUSIE	33
BIBLIOGRAFIE	36
Boeken.....	36
Wetenschappelijke artikelen.....	37
Websites	38
Speeches.....	38

INLEIDING

Het buitenlandbeleid van de Verenigde Staten varieert per land, maar er is één land dat eruit springt en de laatste decennia bovengemiddeld veel aandacht krijgt: Irak. Deze relatie is interessant om uit te diepen. Immers, de Verenigde Staten hebben afgelopen decennia twee oorlogen gevoerd met Irak. Deze twee oorlogen met Irak werden gevoerd door twee presidenten, een vader en zijn zoon: George Herbert Walker Bush en George Walker Bush (Cleveland en Bunton 2013, 345-539). In deze scriptie wordt onderzocht hoe beide presidenten het Amerikaanse volk achter deze twee oorlogen kregen. Waarom interesseerden de Amerikanen zich plotseling voor Irak en welke betekenis werd er aan de relatie met Irak gegeven waardoor een oorlog gerechtvaardigd en zelfs noodzakelijk werd geacht? Beide Golfoorlogen situeren zich in een veranderend medialandschap. Speeches van presidenten zijn in de loop van de twintigste eeuw van steeds groter belang geworden. Het mediatijdperk heeft het presidentschap veranderd. Volgens Roderick Hart is de huidige rol van de president in eerste plaats die van een 'spreker'. Voor de twintigste eeuw gaven presidenten zelden toespraken, aldus Hart (Hart 1984, 2-5). Tussen 1945 en 1975 nam het aantal toespraken van Amerikaanse presidenten toe met bijna 500%. In de jaren daarna is het aantal blijven stijgen, zo bleek uit een onderzoek uit 1994 (Smith en Smith 1994, 21). De kracht van het presidentschap ligt door deze ontwikkelingen nu meer in het vermogen om een groot publiek te overtuigen. Voor het overtuigen zijn presidenten afhankelijk van toegang tot en beïnvloeding van de media (Silberstein 2002, 2-3).

Om de speeches van de presidenten goed te kunnen analyseren, is het belangrijk om te kijken naar de context waarin de speeches werden uitgesproken. De Eerste Golfoorlog, waarbij de Verenigde Staten betrokken waren en die gevoerd werd door president George Herbert Walker Bush, was de oorlog tussen Irak en Koeweit (1990-1991). Bij deze oorlog viel Irak op 2 augustus 1990 Koeweit binnen. De Verenigde Staten raakten militair betrokken bij deze oorlog op 16 januari 1991. Het doel van deze oorlog was, zo werd althans door de president voorgesteld, om Koeweit te bevrijden (Cleveland en Bunton 2013, 445).

De Tweede Golfoorlog (2003-2011) begon met de aanval van de Verenigde Staten op Irak, op 20 maart 2003. Deze oorlog viel onder het presidentschap van George Walker Bush (Cleveland & Bunton 2013, 510).

In deze scriptie is gekeken naar de Eerste Golfoorlog en de manier waarop George H.W. Bush (regerperiode: 20 januari 1989 – 20 januari 1993 (Tindall en Shi 2013, 1438-1491)) het Amerikaanse volk meekreeg in zijn beslissing om Irak binnen te vallen. Er is daarbij gekeken naar de taal die George H.W. Bush gebruikte om een oorlog met Irak te legitimeren. Hetzelfde geldt voor de Tweede Golfoorlog (Irakoorlog): ook hier is gekeken naar de taal die George W. Bush (regerperiode 20 januari 2001 – 20 januari 2009 (Tindall en Shi 2013, 1438-1491)) gebruikte om een oorlog met Irak te legitimeren. Er zal in deze scriptie ook gekeken worden naar de symboliek die achter bepaalde woordkeuzen in de speeches van beide presidenten zit. De door de presidenten gebruikte symboliek is verbonden met een betekenisconstructie die typisch is voor de Amerikaanse cultuur en verbonden is met een religieuze context. Religie wordt in deze scriptie opgevat als een systeem van ideeën waarop individuen zich een samenleving voorstellen (Durkheim 1995, 227). Deze ‘voorstelling’ komt mede tot uitdrukking in symboliek waaraan door de presidenten wordt gerefereerd. Amerikanen hebben volgens Robert L. Ivie en Oscar Giner een sterk gevoel van ‘exceptionalisme’. Dit is volgens hen “a moralistic legacy that insists Americans are opposed to evil in their foreign relations and are ‘on God’s side against Satan’ in matters of war. According to this creed, the United States is the one essential nation above all others, the beacon and exemplar of standards no other country can match” (Ivie & Giner 2015, 12). Amerikanen hebben een sterk gevoel van goed versus kwaad: “The image of the devil is woven into the mythic fabric of the national identity” (Ivie & Giner 2015, 10). Dit ‘Manicheïstische’¹ onderscheid tussen goed en kwaad is een “‘pervasive cultural code’ that militarizes US political discourse” (Ivie & Giner 2015, 12). De hoofdvraag van deze scriptie is: Hoe overtuigden George Herbert Walker Bush en George Walker Bush door middel van taal en symboliek het Amerikaanse volk ervan dat ingrijpen in Irak noodzakelijk was? Met deze vraag beoogt dit onderzoek een bijdrage te leveren aan de achtergrond van de Eerste en Tweede Golfoorlog. Het biedt inzicht in de manier waarop in complexe politieke situaties groepen mensen worden overtuigd van de noodzaak van een gewelddadige

¹ Manicheïsme was een religieuze beweging die werd opgericht door de Iraanse profeet Mani en was gericht op het dualisme tussen licht en duisternis, goed en kwaad, wij en zij, moed en lafheid, held en verrader (Encyclopaedia Iranica, 2018).

oplossing doordat politieke leiders appelleren aan nationale symboliek en gebruik maken van een dualiteit tussen goed en kwaad.

De meer algemene maatschappelijke relevantie van dit onderzoek is het inzicht dat hiermee kan worden gegeven in processen van beïnvloeding door speeches in contexten van conflict. Het wetenschappelijk belang van deze scriptie is de bijdrage die dit onderzoek levert aan de rol van symboliek in een aantal speeches die gegeven zijn door George H.W Bush en George W. Bush op momenten van oplopende internationale spanningen.

THEORETISCHE KADER

Voor het beschrijven van de context waarin de speeches van beide presidenten werden gegeven, wordt in dit onderzoek voornamelijk het boek *A History of the Modern Middle East* van William L. Cleveland en Martin Bunton uit 2013, en *Iraq: From Sumer to Post-Saddam* van Geoff Simons uit 1994 gebruikt. Het boek van Cleveland en Bunton geeft een helder overzicht van de geschiedenis van het Midden-Oosten net als het boek van Simons een helder overzicht geeft van de geschiedenis van Irak.

Voor het analyseren van de speeches wordt gebruik gemaakt van de vijf kenmerken van oorlogsretorica zoals opgesteld door Karlyn K. Campbell en Kathleen H. Jamieson (1990, 105). 'Retorica is spraak of geschreven woord met als doel effectief te zijn en mensen te beïnvloeden' (Cambridge Dictionary, 2018). Campbell en Jamieson stellen dat de presidentiële oorlogsretoriek door de recente geschiedenis van de Verenigde Staten heen de volgende vijf kenmerken vertoont:

1. "Elk element in de speech zegt dat de beslissing om geweld te gebruiken een weloverwogen beslissing is."
2. "Gewelddadig ingrijpen wordt goed gepraat en onderbouwd door een verhaal² met daarin claims die als argumenten gebruikt worden."
3. "Het publiek wordt sterk aangemoedigd om eensgezind achter het doel te gaan staan en zich volledig hiermee te verbinden."

² De presidenten vertellen bijvoorbeeld welke erge dingen Saddam Hussein heeft gedaan, hierdoor is de Verenigde Staten 'genoodzaakt' (krachtig) in te grijpen.

4. “De retorica rechtvaardigt niet alleen het gebruik van geweld, maar probeert ook te rechtvaardigen dat de president de rol van opperbevelhebber³ op zich neemt.

En als gevolg van deze vier karakteristieken”:

5. “Strategische ‘misrepresentaties’⁴ spelen een grote rol in de overtuigende werking van de speech” (Campbell en Jamieson 1990, 105).

Sandra Silberstein geeft in haar boek, *War of Words: Language, Politics and 9/11*, nog een aanvulling op wat Campbell en Jamieson zeggen in kenmerk 3: “Speeches designed to minimize dissent and build unity will necessarily report selectively and slant at least through emphasis.” (Silberstein 2002, 14). Dit gebeurt door sterke nadruk te leggen op bepaalde aspecten of selectief te zijn in het vertellen van een verhaal: bepaalde feiten worden weggelaten (Silberstein 2002, 14).

Het vierde en vijfde kenmerk worden in dit onderzoek niet behandeld. Kenmerk vier wordt achterwege gelaten, omdat deze draait om het rechtvaardigen van het aannemen van de rol van opperbevelhebber en niet om het overtuigen van het volk.

Kenmerk vijf wordt niet behandeld omdat het in dit onderzoek niet gaat om de vraag of de president onwaarheden heeft verteld (deze zullen soms kort benoemd worden), maar omdat het gaat om de manier van overtuigen.

De aanroeping van gebed en goddelijkheid is zo geritualiseerd volgens Silberstein, dat ze nog een zesde kenmerk toevoegt aan de Amerikaanse oorlogsretoriek:

6. De rol van het gebed (Silberstein 2002, 15).

Echter in haar boek laat ze hiervan een diepere analyse achterwege. In dit onderzoek wordt dit wel geanalyseerd; waarmee dit onderzoek een wetenschappelijke toevoeging is aan het analytisch onderzoek van Silberstein.

Robert Bellah spreekt over “American Civil Religion” naast de zg. geïstitutionaliseerde religies. Het artikel van Bellah introduceerde wat later het “transcendent universal religion model of civil religion” (Richey & Jones 1974, 14-18) genoemd werd, waarin *civil religion*

³ “Door de rol van opperbevelhebber in oorlogstijd op zich te nemen, oefent een president buitengewone bevoegdheden uit, bevoegdheden die normaliter in een democratie alleen worden verleend wanneer er zeer sterke consensus over bestaat” (Silberstein 2002,14).

⁴ Retorici Campbell en Jamieson benadrukken dat ‘misrepresentatie’ vaak gebeurt door het weglaten van bepaalde informatie. In een speech van George W. Bush van 20 september 2001 geeft hij op de vraag ‘waarom haten ze ons?’, als enige antwoord ‘ze haten onze vrijheden’. Dat ‘ze onze vrijheden haten’ is waarschijnlijk niet de enige reden (Silberstein 2002, 14).

“all of the functions attributed to traditional religious systems” vervuld, “with the additional function of divine prophetic guidance” (G. Gehrig, cit. in Harak 1988, 500-501). In dit kader kan de president met zijn toespraken ook gezien worden als een geestelijk leider. A. Coleman past het idee van het transcendent universele model van burgerlijke religie toe op de Amerikaanse context: "American civil religion is the religious symbol system which relates the citizen's role and American society's place in space, time, and history to the conditions of ultimate existence and meaning" (cit. in: Harak 1988, 500-501). Dit verheldert het exceptionalisme, zoals beschreven door Ivie en Giner: de VS zijn de enige essentiële natie boven alle andere, met een belangrijke rol in de wereld. American Civil Religion behelst een soteriologie. Omdat deze soteriologie algemeen geaccepteerd is en dus niet bekritiseerd wordt, is deze “immune to evaluation by rational criteria” (Harak 1988, 500-501).

Verder komen er in deze scriptie twee begrippen uit de psychologie aan bod die vooral van belang zijn om effect aan specifiek taalgebruik te relateren: *informational social influence* en het *truth effect*. Wanneer het idee ontstaat dat er consensus is binnen een bepaalde groep, zijn mensen geneigd om hun gedrag en opvattingen te veranderen en te conformeren aan de opvattingen van de meerderheid van de groep. Dit wordt *informational social influence* genoemd (Asch 1956, 68-70) (Aronson & Wilson & Akert 2010, 247). Uit onderzoek blijkt dat herhaling van beweringen, waar of onwaar, ervoor zorgt dat de bewering als geloofwaardiger wordt gezien. Dit wordt het *truth effect* genoemd (Henkel & Mattson 2011, 1719-1720). Beide elementen worden in dit onderzoek ingezet om de retoriek van de genoemde presidenten te analyseren.

METHODOLOGISCHE AANPAK

Dit onderzoek bestaat uit literatuur- en taalonderzoek: twee speeches van George H.W. Bush en vier speeches van George W. Bush worden geanalyseerd aan de hand van drie van de vijf kenmerken van Campbell en Jamieson en het zesde kenmerk van Silberstein. Er zijn enkel twee speeches van George H.W. Bush geanalyseerd, omdat er niet veel van hem zijn

die als een voorbereiding kunnen worden beschouwd op de Eerste Golfoorlog. De Verenigde Staten zijn namelijk vrij plotseling zich gaan mengen in het conflict tussen Koeweit en Irak. Dit, in tegenstelling tot de Tweede Golfoorlog (tussen de Verenigde Staten en Irak), waarbij de regering George W. Bush langer de tijd nam om het Amerikaanse volk mee te krijgen in een oorlog die Verenigde Staten zelf gingen voeren. Daarom zijn er 4 speeches van George W. Bush geanalyseerd.

Deze zes speeches zijn vervolgens gekoppeld aan literatuur over de twee Golfoorlogen. De speeches in dit onderzoek zijn gekozen, omdat ze een goed inzicht geven in hoe het volk werd overtuigd. Ze laten zien hoe de taal die de presidenten gebruiken verandert naarmate de Golfoorlogen dichterbij komen. Volgens Silberstein is er meer nodig dan een enkele toespraak om een land retorisch tot oorlog te brengen: de Amerikaanse presidenten zijn over een langere tijdsperiode bezig om mensen te overtuigen van de noodzaak van de oorlog. Enkel het bestuderen van de speech die gegeven wordt op het moment dat de oorlog verklaard wordt is dus niet voldoende (Silberstein 2002, 15).

De bovengenoemde hoofdvraag van deze scriptie wordt onderzocht aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Wat was de context van de Eerste Golfoorlog?

Deze deelvraag wordt beantwoord in het eerste hoofdstuk "Voorafgaand aan de Eerste Golfoorlog". In dit hoofdstuk wordt de context bestudeerd waarbinnen de Eerste Golfoorlog ontstond en hoe de Eerste Golfoorlog in de Verenigde Staten werd gepresenteerd.

2. Hoe overtuigde George H.W. Bush het Amerikaanse volk achter de Eerste Golfoorlog te staan?

Deze deelvraag wordt beantwoord in het tweede hoofdstuk "Verloop van de Eerste Golfoorlog en analyse van de speeches door George H.W. Bush". In dit hoofdstuk zijn de speeches geanalyseerd aan de hand van Campbell en Jamiesons kenmerken en het door Silberstein toegevoegde zesde kenmerk. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk ook het verloop van de Eerste Golfoorlog beschreven met een toelichting hoe dat heeft bijgedragen aan het overtuigen van het Amerikaanse volk, of de poging daartoe. Aan het eind van het hoofdstuk staat een overzicht van woorden die worden gebruikt om "de Verenigde Staten", "Het Iraakse volk" en Saddam Hussein" te karakteriseren.

3. Wat was de context van de Tweede Golfoorlog?

Deze deelvraag wordt beantwoord in het derde hoofdstuk “Voorafgaand aan de Tweede Golfoorlog”. In dit hoofdstuk wordt de context bestudeerd waarin de Tweede Golfoorlog ontstond en hoe de Irak-oorlog in de Verenigde Staten werd gepresenteerd.

4. Hoe overtuigde George W. Bush het Amerikaanse volk ervan om achter de Tweede Golfoorlog te staan?

Deze deelvraag wordt beantwoord in het vierde hoofdstuk “Verloop van de Tweede Golfoorlog en analyse van de speeches door George W. Bush”. Ook in dit hoofdstuk worden de speeches geanalyseerd aan de hand van de kenmerken van Campbell en Jamieson en het zesde kenmerk van Silberstein. Er wordt in dit hoofdstuk het verloop van de Tweede Golfoorlog beschreven met een toelichting hoe dit heeft bijgedragen aan het overtuigen van het Amerikaanse volk, of de poging daartoe. Aan het eind van het hoofdstuk staat een overzicht van woorden die worden gebruikt om “de Verenigde Staten”, “Het Iraakse volk” en “Saddam Hussein” te karakteriseren.

EERSTE GOLFOORLOG

Voorafgaand aan de Eerste Golfoorlog

Tijdens de Iran- Irakoorlog (1980-1988) kozen de Verenigde Staten de kant van Irak, omdat de Verenigde Staten liever wilden dat Irak de oorlog won. Dit was vooral vanwege de door Khomeini geleide revolutie in Iran. Khomeini wilde onder andere een Iran dat onafhankelijk zou zijn van de Verenigde Staten (Cleveland & Bunton 2013, 360-361).

Tegen de tijd dat de wapenstilstand tussen Irak en Iran werd ondertekend in augustus 1988, had Irak veel schulden bij Saoedi-Arabië en Koeweit en waren er toenemende spanningen onder de bevolking. Irak zette beide landen onder druk om de schulden kwijt te schelden, maar beide landen weigerden (Simons 1994, 271-287).

Irak claimde dat Koeweit onderdeel was van Irak, omdat het ten tijde van de Ottomanen onderdeel was van de provincie Basra. Basra behoorde tot Irak (Cleveland & Bunton 2013, 406).⁵ Daarnaast beschuldigde Irak Koeweit van het overschrijden van het OPEC-quota voor de productie van olie.⁶ Koeweit deed dit omdat het de tekorten wilde aanvullen die het geleden had tijdens de Iran-Irak oorlog.⁷ Hierdoor daalde de prijs van de olie en dit resulteerde voor Irak in een verlies van olie-inkomsten. Bovendien beschuldigde Irak Koeweit ook van het schuimboren op de grens in het olieveld Rumeila, waardoor Koeweit olie zou boren uit Irak (Simons 1994, 306-311).

In juli 1990 erkende Koeweit dat het te veel olie had geproduceerd en stemde ermee in zich te houden aan het OPEC-quotum. Toch beweerde Hussein dat deze drie factoren: de overproductie van olie door Koeweit, het gebruiken van het olieveld Rumeila en het niet kwijtschelden van de schulden van Irak, een economische oorlog tegen Irak was. Volgens Hussein was de inval van augustus 1990 een gerechtvaardigde vergelding (Cleveland & Bunton 2013, 446-447). "De annexatie van Koeweit beloofde een oplossing te bieden voor de meest urgente economische problemen in Irak: de toegang tot de Golf zou gewaarborgd

⁵ De toenmalige sjeik van Koeweit Mubarak Al-Sabah had een verdrag gesloten in 1899 waardoor het een protectoraat van de Britten werd. De Britten trokken vervolgens een grens tussen de twee landen in 1922 (Cleveland & Bunton 2013, 406).

⁶ Om het gewenste bedrag van 18 dollar per vat te behouden voor de olielanden, moesten er richtlijnen zijn. Echter produceerden de Verenigde Arabische Emiraten en Koeweit te veel (Simons 1994, 306-311).

⁷ Ten tijde van de Iran-Irak oorlog verleende Koeweit steun aan Irak, vanwege de angst voor Iran (Simons 1994, 306-311).

zijn, de schuld aan Koeweit zou worden kwijtgescholden en er zouden ruimschoots middelen en geld beschikbaar komen voor de wederopbouw van Irak en voor militaire aankopen.

Daarnaast beschikten Irak en Koeweit samen over 20% van de wereldoliereserves. Maar Irak was ook een grote militaire macht. Dit, in combinatie met de potentiële economische kracht, zou Irak in staat stellen de Perzische Golf te domineren en het oliebeleid van de producerende landen vorm te geven”, aldus Cleveland en Bunton (Cleveland & Bunton 2013, 446-447; eigen vertaling).

Volgens Pierre Salinger had Saddam Hussein van tevoren al aangegeven dat hij maatregelen zou nemen tegen Koeweit. Ook de CIA had volgens Salinger de Verenigde Staten ingelicht dat er een conflict aan zat te komen. De Verenigde Staten deden echter niets met deze waarschuwingen. Saddam Hussein kreeg zelfs verschillende berichten waaruit bleek dat de Verenigde Staten vrienden wilden zijn met hem: nog op 25 april 1990 kreeg Saddam Hussein een bericht van George H.W. Bush waarin hij nogmaals benadrukte dat hij hoopte dat de banden tussen Irak en de Verenigde Staten zouden leiden tot rust en stabiliteit in het Midden-Oosten (Salinger Herfst 1995, 596-600). Ook verstrekte de Bush-regering Irak nog met miljarden dollars aan landbouwkredieten. Toen Saddam Hussein zijn troepen Koeweit liet binnenvallen, verwachtte hij dan dus ook niet dat de Verenigde Staten zouden ingrijpen. Maar tegen de tijd dat Irak Koeweit binnenviel was de Bush-regering bang voor het vooruitzicht dat Saddam Hussein steeds meer macht zou krijgen over Golf en haar olieproductie. Toen dit besef doordrong, grepen de VS snel in (Cleveland & Bunton 2013, 447-448).

Verloop van de Eerste Golfoorlog en analyse van de speeches door George H.W. Bush

Op 2 augustus 1990 viel Irak Koeweit binnen en zes dagen later riep Irak Koeweit uit tot 19^e provincie van Irak. Dit leidde tot een internationale crisis. Ook de VS raakten hierbij betrokken (Cleveland & Bunton 2013, 445).

De Verenigde Staten besloten na enige tijd dat oorlog noodzakelijk was om Irak uit Koeweit te verdrijven. Deze oorlog begint op 16 januari 1991. Een van de belangrijkste redenen voor de Verenigde Staten van de Golfoorlog van 1991 was om de toegang tot olie uit het Midden-Oosten te behouden (Cleveland & Bunton 2013, 449-450). Dit werd echter niet als officiële reden gegeven voor oorlog. Het is aannemelijk dat een oorlog voor economische doeleinden bij de Amerikaanse bevolking waarschijnlijk niet populair zou zijn. George H.W. Bush gaf over

deze gebeurtenis op 8 augustus 1990 een speech, *Address on Iraq's Invasion of Kuwait – Operation Desert Shield*, geadresseerd aan de natie en uitgesproken in de *Oval Office* in het Witte Huis. In de eerste zin van zijn speech haalt hij het begrip 'natie' aan: "In the life of a nation, we're called upon to define who we are and what we believe." (Bush 8 augustus 1990). Deze uitspraak is interessant omdat hiermee een duidelijke poging wordt ondernomen om de eenheid van het volk ("we") te construeren aan de hand van een collectieve identiteit ("who we are") die door fundamentele waarden ("what we believe") wordt gestut. Antropoloog Benedict Anderson definieert een natie als "an imagined political community". Hij noemt deze imaginair, "because the members of even the smallest nation will never know most of their fellow-members, meet them or even hear of them [...]". Desondanks hebben zij het idee dat ze een eenheid vormen (Anderson 1983, 6).

Literatuurwetenschapper Lauren Berlant zegt dat door onze taalkundige gebruiken we continu bezig zijn de natie te (her)scheppen. Dat gebeurt door het gebruik van symbolen die het beeld van de desbetreffende natie oproepen. Die verzameling van symbolen noemt zij de "*national symbolic*" (Berlant 1991, 4). Een van de doelen van deze nationale symboliek is het creëren van de illusie van nationale eenwording. Door de presentatie van een nationale identiteit wordt een individu 'collectieve identiteit beloofd' (Berlant 1991, 4 en 193). Door het idee van nationaliteit op te roepen in een speech, wordt eenheid gecreëerd en dit sluit aan bij kenmerk 3 van Campbell en Jamieson. In deze speech komen naast kenmerk 3 ook de andere kenmerken voor. De eerste fase van de militaire reactie van de Verenigde Staten was defensief: "The mission of our troops is wholly defensive" (Bush 8 augustus 1990). Door dit te benadrukken zou het makkelijker kunnen zijn om steun van het Amerikaanse volk voor dit plan te krijgen. Het was bedoeld om Saoedi-Arabië te beschermen tegen Iraakse agressie. De Saoedische regering had daarom de Verenigde Staten formeel gevraagd troepen te sturen om het koninkrijk te verdedigen. *Operation Desert Shield* werd in gang gezet en tegen oktober 1990 waren in Saoedi-Arabië al meer dan 200.000 manschappen gestationeerd (Cleveland & Bunton 2013, 448). Hierover zegt George H.W. Bush in zijn speech dat dit een weloverwogen keuze is:

(kenmerk 1) "[...] after perhaps unparalleled international consultation and exhausting every alternative, it became necessary to take this action."

"[...] I've have spoken with political leaders [...] and all agree that Iraq cannot be allowed to benefit from its invasion of Kuwait" (Bush 8 augustus 1990).

Door te benadrukken dat er internationale consensus is, geeft de president Amerikaanse burgers minder ruimte om te twijfelen aan de correctheid. Dit wordt *informational social influence* genoemd (Aronson & Wilson & Akert 2010, 247).

Hij gaat verder met het uitleggen waarom hij deze actie ondernomen heeft (kenmerk 2):

“Less than a week ago, in the early morning hours of August 2d, Iraqi Armed Forces, without provocation or warning, invaded a peaceful Kuwait. Facing negligible resistance from its much smaller neighbor, Iraq's tanks stormed in blitzkrieg fashion through Kuwait in a few short hours. With more than 100,000 troops, along with tanks, artillery, and surface-to-surface missiles, Iraq now occupies Kuwait. This aggression came just hours after Saddam Hussein specifically assured numerous countries in the area that there would be no invasion. There is no justification whatsoever for this outrageous and brutal act of aggression. A puppet regime imposed from the outside is unacceptable. The acquisition of territory by force is unacceptable” (Bush 8 august 1990).

Bush schildert Koeweit hieraf als een klein land dat hulp nodig heeft. Irak komt over als de overheerser, die terechtgewezen moet worden. Amerikanen zien zichzelf als redder, het goede, en degene die gered moet worden is hierin “a peaceful Kuwait”. Koeweit moet volgens de VS gered worden van de *perpetrator* Irak, die in de Amerikaanse soteriologie die Giner en Ivie beschrijven de rol van het kwade speelt.

“The stakes are high. Iraq is already a rich and powerful country that possesses the world's second largest reserves of oil and over a million men under arms. It's the fourth largest military in the world. Our country now imports nearly half the oil it consumes and could face a major threat to its economic independence. Much of the world is even more dependent upon imported oil and is even more vulnerable to Iraqi threats” (Bush 8 augustus 1990).

In bovenstaande tekst geeft hij een rationelere uitleg over waarom ingrijpen belangrijk is. Met de laatste zin zorgt hij ervoor dat het beeld ontstaat dat de Verenigde Staten dit niet voor zichzelf doen, maar vooral voor de rest van de wereld, omdat andere landen nog kwetsbaarder zijn voor de dreiging vanuit Irak.

George H.W. Bush wil eensgezindheid creëren:

(kenmerk 3) “Standing up for our principle is an American tradition. [...] As I’ve witnessed throughout my life in both war and peace, America has never wavered when her purpose is driven by principle” (Bush 8 augustus 1990).

Het gevolg van het aanhalen van de natie en te stellen dat opkomen voor principes een Amerikaanse traditie is, is dat de toehoorders, als zij zich Amerikaans beschouwen, daarmee ook achter ingrijpen moeten gaan staan. Het is mogelijk om in het bovenstaande “American” te vervangen door *Christian* en “America” door *Christianity*, zonder dat de boodschap sterk verandert. Hierdoor is dit een typisch voorbeeld van *American Civil Religion*: de manier waarop Amerikanen hun natie beleven is religieus (Harak 1988, 500-501).

Door ook te benadrukken dat de Verenigde Staten nog nooit hebben gearzeld wanneer het om een principekwestie gaat, maakt hij het nog lastiger om het niet eens te zijn met het ingrijpen. Over welke ‘principes’ Bush het heeft, wordt niet duidelijk.

Juist op het punt waar hij spreekt over eenheid en principes richt de president zich tot de kerken:

(kenmerk 6) “And I ask that in the churches around the country prayers be said for those who are committed to protect and defend America's interests”.

“Thank you, and God bless the United States of America” (Bush 8 augustus 1990).

“The churches” vormen net als ‘de natie’ een gemeenschap waarvan veel leden elkaar niet zullen kennen. Door de kerken aan te halen in de speech, is er een tweede manier om de eenheid onder toehoorders te vergroten. Volgens Emile Durkheim is religie “in eerste plaats een systeem van ideeën waarmee individuen zich de maatschappij voorstellen waarvan ze lid zijn en de duistere maar intieme relaties die ze ermee hebben” (Durkheim 1995, 227; eigen vertaling).

Iyengar en Simon beschrijven in hun artikel *News Coverage of the Gulf Crisis and Public Opinion: A Study of Agenda-Setting, Priming, and Framing* wat de Amerikaanse bevolking dacht over de Eerste Golfoorlog en met welke factoren die mening samenhang. Daar kwamen de volgende bevindingen uit. Hoe meer iets (in dit geval het conflict met Irak) in de media kwam, hoe meer mensen dit gingen zien als het belangrijkste probleem waar de VS op dat moment mee kampten. Het hierboven genoemde wordt in de communicatiewetenschappen ook wel gethematiseerd als *agenda-setting* (Iyengar & Simon 1993, 365-383).

Ondertussen begon de regering-Bush met de opbouw van een internationale coalitie tegen Irak en werden wapenzendingen naar Bagdad opgeschort: "I ordered an embargo of all trade with Iraq and, together with many other nations, announced sanctions that both freeze all Iraqi assets in this country and protected Kuwait's assets" (Bush 8 augustus 1990). In het najaar van 1990 waren de doelstellingen van *Operation Desert Shield* bereikt: er waren genoeg troepen aanwezig in Saoedi-Arabië om het tegen een invasie door Irak te beschermen en de economische sancties die door de VN rond oktober 1990 werden opgelegd, begonnen de in- en uitvoer van Irak te beperken. Begin november gaf Bush de opdracht om de Amerikaanse troepen in Saoedi-Arabië te verdubbelen tot 400.000 militairen en maakte hij duidelijk dat de coalitie zich moest gaan voorbereiden op een offensieve militaire operatie. In dezelfde maand nam de veiligheidsraad van de VN een resolutie aan die de druk op Irak vergrootte: 15 januari 1991 was de uiterste datum dat alle Iraakse troepen uit Koeweit teruggetrokken moesten zijn. Als hier geen gehoor aan werd gegeven, stond de resolutie na 15 januari het 'gebruik van alle noodzakelijke middelen' toe om de terugtrekking af te dwingen. De operatie die was opgezet om Saoedi-Arabië te beschermen werd omgevormd tot een offensieve campagne met als doel het bevrijden van Koeweit. In januari van 1991 was het aantal Amerikaanse troepen verder gestegen tot meer dan 500.000 en stond *Operation Desert Shield* op het punt *Operation Desert Storm* te worden (Cleveland & Bunton 2013, 448-450).

Toen de oorlog eenmaal was begonnen lieten de media doorgaans vooral het militaire aspect van het conflict zien en niet het verhaal er omheen (Iyengar & Simon 1993, 365-383). De overheid kon dit sturen doordat zij de voornaamste bron waren voor informatie over de oorlog: de journalisten die meegingen met soldaten moesten voor hun berichtgeving eerst goedkeuring krijgen van de overheid (Encyclopedia of the New American Nation, 2018). De overheid heeft dus invloed op de berichtgeving over gewelddadige gebeurtenissen (Livingston 1994, 178). Hierdoor stonden veel Amerikanen achter militair ingrijpen (Iyengar & Simon 1993, 365-383).

De Bush-regering rechtvaardigde haar beleidswijziging door de nadruk te leggen op de morele verantwoordelijkheid om Koeweit te bevrijden. De regering probeerde Saddam Hussein af te schilderen als een bron van kwaad en zijn misdaden mochten niet ongestraft blijven (Cleveland & Bunton 2013, 450). In het artikel *Hussein as Enemy: The Persian Gulf War in Political Cartoons* van Joan L. Connors uit juni 1998 staat dat tijdens de eerste

Golfoorlog Saddam Hussein in politieke cartoons van de Amerikaanse kranten werd afgebeeld als een agressor of een crimineel. Hij werd geportretteerd als vijand van de Verenigde Staten. Cartoonisten ontmenselijkten hem door hem af te beelden als dier, zoals een spin of een vogel (Connors juni 1998, 96-114). George H.W. Bush vergeleek de Iraakse president met Hitler. Volgens Cleveland en Bunton was “de verguizing van Hussein zo intens en de focus op hem zo geconcentreerd dat hij, en hij alleen, de belichaming werd van de hele Iraakse natie”. “Daardoor kreeg de Amerikaanse regering de steun van het Amerikaanse volk voor militaire acties tegen een ‘meedogenloze individuele heerser’, zonder dat ze hoefden uit te leggen wat de mogelijke gevolgen waren van een dergelijke oorlog voor het Iraakse volk.” (Cleveland & Bunton 2013, 450; eigen vertaling).

Volgens Ivie en Giner werkt de obsessie van de Amerikanen voor het kwaad ondermijnend voor democratische politiek. Deze obsessie met het kwaad is terug te zien in een retorisch stijlfiguur dat diep verankerd is in de politieke cultuur van de VS. Het doel van dit stijlfiguur is het aansporen van het volk “to dehumanize its enemies and displace its own ‘deformities’ onto a vilified Other.” “The more the image of the enemy is made sinister, the greater the nation feels in danger of damnation.” Het benadrukken van het kwaad neemt het collectieve oordeel volledig over en zorgt ervoor dat een democratisch volk achter een oorlog gaat staan. (Ivie & Giner 2015, 13).

De uiterste datum van 15 januari 1991 passeerde zonder dat Irak zich terugtrok uit Koeweit. Op 16 januari 1991 begon de luchtoorlog tegen Irak (Cleveland & Bunton 2013, 450). Op 16 januari 1991 gaf George H.W. Bush hier een speech over, *Address to the Nation on the Invasion of Iraq*, geadresseerd aan de natie gegeven in de *Oval Office* in het Witte Huis. Hij geeft in zijn speech aan dat het een weloverwogen beslissing was om een oorlog te beginnen:

(kenmerk 1) “This military action, taken in accord with United Nations resolutions and with the consent of the United States Congress, follows months of constant and virtually endless diplomatic -- diplomatic activity on the part of the United Nations, the United States, and many, many other countries. Arab leaders sought what became known as an Arab solution, only to conclude that Saddam Hussein was unwilling to leave Kuwait. Others travelled to Baghdad in a variety of efforts to restore peace and justice. Our Secretary of State, James Baker, held an historic

meeting in Geneva, only to be totally rebuffed. This past weekend, in a last-ditch effort, the Secretary-General of the United Nations went to the Middle East with peace in his heart -- his second such mission. And he came back from Baghdad with no progress at all in getting Saddam Hussein to withdraw from Kuwait. Now the 28 countries with forces in the Gulf area have exhausted all reasonable efforts to reach a peaceful resolution -- have no choice but to drive Saddam from Kuwait by force".

"The United States, together with the United Nations, exhausted every means at our disposal to bring this crisis to a peaceful end" (Bush 16 januari 1991).

Door exact te benoemen welke stappen er allemaal ondernomen zijn en door aan te halen dat andere landen ook geprobeerd hebben tot oplossingen te komen, wordt duidelijk gemaakt dat er geen andere oplossing mogelijk is: het is of ingrijpen, of accepteren dat Saddam Hussein Koeweit bij Irak voegt. Terwijl Bush in de vorige speech sprak over wat Irak had gedaan, vervolgt hij in deze speech een andere typering en gebruikt emotieve taal als "rape" en "pillage", woorden die door zijn toehoorders direct kunnen worden geplaatst als verwijzend naar daden die direct de gemeenschap bedreigen en schofferen. Door de dader-slachtoffer rol krachtig neer te zetten ontstaat een beeld dat de Verenigde Staten krachtens hun "principles" het wel moeten opnemen voor de zwakkeren:

(kenmerk 2) "While the world waited, Saddam Hussein systematically raped, pillaged, and plundered a tiny nation, no threat to his own. He subjected the people of Kuwait to unspeakable atrocities -- and among those maimed and murdered, innocent children. While the world waited, Saddam sought to add to the chemical weapons arsenal he now possesses, an infinitely more dangerous weapon of mass destruction -- a nuclear weapon. And while the world waited, while the world talked peace and withdrawal, Saddam Hussein dug in and moved massive forces into Kuwait. While the world waited, while Saddam stalled, more damage was being done to the fragile economies of the Third World, emerging democracies of Eastern Europe, to the entire world, including to our own economy. [...] While the world waited, Saddam Hussein met every overture of peace with open contempt" (Bush 16 januari 1991).

In deze speech worden Irak en Saddam Hussein van elkaar losgekoppeld en Hussein afgeschilderd als agressor. Wat Saddam Hussein doet, volgens Bush, zijn dingen waarvan toehoorders zullen zeggen dat ze niet mogen gebeuren. Door in dit narratief sterk de nadruk te leggen op wat er gebeurde "while the world waited", wordt een gevoel van urgentie

opgeroepen: wachten is niet langer een optie, want dan gaan de “unspeakable atrocities” die gepleegd worden door Hussein door. Het morele appèl dat naar de toehoorders uitgaat is hierdoor dwingend.

“Our goal is not the conquest of Iraq. It is the liberation of Kuwait” (Bush 16 januari 1991).

Het doel van de oorlog was voor aanvang duidelijk en is ook al genoemd in de eerste speech door Bush. Door hier nog een keer extra het doel te definiëren als bevrijding, wordt de nadruk gelegd op het helpen van een ander in plaats van een oorlog uit eigenbelang.

Ook van kenmerk 3 wordt gebruik gemaakt:

“We have before us the opportunity to forge for ourselves and for future generations a new world order [...].”

“When we are successful -- and we will be -- we have a real chance at this new world order, an order in which a credible United Nations can use its peacekeeping role to fulfill the promise and vision of the U.N.'s founders” (Bush 16 januari 1991).

Door het gebruik van het woord “wij” wordt door middel van taal, het Amerikaanse volk verenigd tot een geheel. Door te zeggen dat “wij” succesvol zullen zijn, wordt geïmpliceerd dat “wij” het met de spreker eens zijn. Dit zorgt ervoor dat de toehoorders meer geneigd zijn achter de oorlog te gaan staan. Namelijk, wanneer het idee bestaat van een groep die het ergens over eens is, zijn mensen geneigd om hun gedrag en opvattingen te veranderen en te conformeren aan opvattingen van de meerderheid van de groep. Dit wordt *informational social influence* genoemd (Asch 1956, 68-70).

Ook in deze speech komt de rol van geloof naar voren:

(kenmerk 6) “While the world prayed for peace [...]”. “Tonight, as our forces fight, they and their families are in our prayers. May God bless each and every one of them, and the coalition forces at our side in the Gulf, and may He continue to bless our nation, the United States of America” (Bush 16 januari 1991).

George H.W. Bush neemt in dit stuk van zijn speech duidelijk de rol van geestelijk leider op zich: hij vraagt God om de Amerikaanse soldaten en hun families, de coalitietroepen en het land te zegenen.

42 dagen duurden het intensieve luchtbombardement op Irak. Hoewel de bombardementen vooral gericht waren op militaire doelen, vernietigden ze ook voorzieningen waarvan burgers afhankelijk waren: communicatiecentra, elektriciteitscentrales, waterleidingen, bruggen,

snelwegen en spoorwegen. De volledige infrastructuur van Irak werd buitenwerking gesteld. Ook Iraakse troepen in Koeweit werden gebombardeerd waardoor ook de schade in Koeweit groot was. Tijdens de bombardementen bleven Amerikaanse militaire bevelhebbers herhalen dat Irak goed bewapend was. De grondoorlog, die bedoeld was om Koeweit te heroveren duurde 100 uur en begon op 24 februari 1991 (Cleveland & Bunton 2013, 450-452). Op 27 februari 1991 kondigde George H.W. Bush in zijn speech, *Announces Suspension of Allied Offensive Combat Operations in the Persian Gulf*, in de Oval Office in het Witte Huis (Bush 27 februari 1991), de bevrijding van Koeweit aan en beval de Verenigde Staten en coalitietroepen om de offensieve operaties op te schorten (Cleveland & Bunton 2013, 450-452).⁸ Het besluit van de president om *Operation Desert Storm* te staken zonder Saddam Hussein en zijn regime omver te werpen, leidde tot veel verontwaardiging onder de Amerikaanse bevolking en was in de jaren daarna oorzaak van verdeeldheid in de Verenigde Staten (Cleveland & Bunton 2013, 452).

Ondanks de korte duur, waren de gevolgen van de Eerste Golfoorlog groot: een deel van Irak was verwoest en er was een gigantisch vluchtelingenprobleem. Daarnaast waren de Verenigde Staten nu een onbetwistbare grootmacht in het Midden-Oosten, aldus Cleveland en Bunton (2013, 444-446).

In de speeches gebruikt George H.W. Bush de woorden “peace”, “protect the lives of American citizens”, “freedom”, “resist aggression”, “stand by her friends”, “assist Saudi-Arabian Government”, “mission”, “standing up for our principles”, “brave”, “unity of purpose”, “never wavered when her purpose is driven by principle”, “diplomatic”, “justice”, “protection”, “opportunity”, “new world order”, “rule of law”, “successful”, “peaceloving nations”, en “united” wanneer hij over de Verenigde Staten praat.

⁸ Op 3 april 1991 nam de VN-Veiligheidsraad de resolutie 687 aan (later werd dit het *Oil-For-Food* programma genoemd). In deze resolutie stonden de voorwaarden voor een formeel ‘staakt-het-vuren’. De voorwaarden werden door Irak op 6 april geaccepteerd. De voorwaarde die de Iraakse bevolking misschien wel het meest trof was de ban op de export van Irak (VN-blokkade). In de resolutie werd echter ook bepaald dat het verbod op de Iraakse export (inclusief de export van olie) zou worden opgeheven, als Irak al zijn massavernietigingswapens en zijn nucleaire, biologische en chemische materialen aan de VN-inspectie zou overdragen voor medio mei 1991. De olie-inkomsten waren van groot belang voor de wederopbouw van het land. De VN-Veiligheidsraad mocht de economische sancties handhaven als Irak niet aan de eisen tegemoetkwam. Dit laatste gebeurde en dus weigerde de Veiligheidsraad het embargo op te heffen. De enige goederen die ingevoerd mochten worden in Irak waren voedsel, medicijnen en andere zaken die onder humanitaire hulp vielen. Dit was echter ontoereikend en het gevolg was dat er veel ziekte, dood en armoede heerste onder de Iraakse bevolking (Cleveland & Bunton 2013, 453-456).

Bush gebruikt de woorden “aggressive”, “outrageous”, “brutal act”, “threat”, “dictator”, “a problem”, “force”, “hostilities”, “invaded”, “cruel war”, “raped”, “pillaged”, “plundered”, “atrocities”, “maimed and murdered innocent children”, “stalling”, “defying”, “arrogantly”, en “assault” als hij praat over Irak en Saddam Hussein.

Bush gebruikt de woorden “independence”, “longstanding friendship”, “security relationship”, “defense of its homeland” wanneer hij praat over Saudi-Arabië.

Bush beschrijft Koeweit in zijn speech als “a puppet regime”, “peaceful”, “negligible resistance”, “smaller neighbour”, “helpless neighbour”, “crushed”, “brutalized”, “a tiny nation”, en “liberation”.

Bush zegt over de Iraakse bevolking in zijn speeches alleen “the innocents caught in this conflict, I pray for their safety” (Bush 8 augustus 1990) (Bush 16 januari 1991).

Samenvattend blijkt dat George H.W. Bush in zijn eerste speech benadrukt dat er internationale consensus over de ondernomen actie bestaat en zegt hij dat Koeweit “a tiny nation” en “helpless neighbour” is en Irak de overheerser. In de tweede speech wordt Saddam Hussein losgekoppeld van Irak en wordt Saddam verguisd in plaats van heel Irak. Ook wordt er in beide speeches benadrukt dat het ingrijpen niet alleen uit eigen belang is, maar vooral om een ander te helpen: In de eerste speech is dit Saoedi-Arabië en in de tweede speech is dat het bevrijden van Koeweit. Er wordt door middel van de woorden die Bush gebruikt een sterk verschil tussen goed en kwaad geschetst. Dit manicheïstische karakter spreekt Amerikanen aan. De Verenigde Staten zetten zich hierin neer als ‘goed’ met woorden als “freedom” en “peace”, terwijl Saddam Hussein als ‘kwaad’ wordt neergezet door hem een “dictator” of “aggressive” te noemen. Daarnaast komt het soteriologische karakter sterk voor in de speeches van Bush. Hij ziet de VS als redder van de “helpless neighbor” en deze “helpless neighbor” moet ‘bevrijd’ worden. Dit komt duidelijk naar voren doordat Bush gebruik maakt van woorden als “mission” en “protection”. In beide speeches wordt ook benadrukt dat de wereldeconomie negatief beïnvloed wordt door deze situatie en dat ingrijpen dit zou oplossen. Er wordt in deze speeches dus eensgezindheid gecreëerd door te refereren aan de natie en het geloof. Beide zijn manieren om de toehoorder zich deel te laten voelen van een grotere gemeenschap. Het psychologisch mechanisme dat ervoor zorgt dat dit overtuigend werkt heet *informational social influence*.

TWEEDE GOLFOORLOG

Voorafgaand aan de Tweede Golfoorlog

Op 11 september 2001 vlogen twee vliegtuigen het World Trade Center in, één vliegtuig vloog het Pentagon binnen en één vliegtuig was op weg naar Washington D.C., maar stortte neer in Pennsylvania. Geen enkele staat eiste de verantwoordelijkheid op voor deze gebeurtenis, maar al snel wezen de Verenigde Staten Al Qaeda aan als dader. Het eerste doelwit in die oorlog was Afghanistan, omdat Afghanistan de Al Qaeda-leider Osama bin Laden zou herbergen. Volgens Silberstein werden het Amerikaanse volk onderwezen in de islam. Op 7 oktober 2001 begonnen de bombardementen op Afghanistan. Velen meenden dat de natie werd verenigd met een doel: de westerse democratie, 'onze manier van leven' moest beschermd worden (Silberstein 2002, xi-xii).

"As a founding myth and national wellspring, exceptionalism turns a war on terrorism into a sacred symbol for remaking the world in America's self-image", aldus Ivie en Giner (2015, 12). De houding van Bush ten opzichte van "evildoers" is volgens hen daar een goed voorbeeld van. Hij maakte van zijn vijanden duivels. Ze vervolgen dat "when he declared an unrestricted war on terror, he spoke in the language of a Christian crusader": volgens Bush was het Amerikaanse volk een uitverkoren volk en werd het nationale karakter op de proef gesteld door God. Hierdoor was de oproep van Bush "a righteous call to arms" die de Verenigde Staten ontsloegen van elke verantwoordelijkheid (Ivie & Giner 2015, 12-13). De retoriek van Bush verdeelde de wereld in goed en kwaad en de VS moesten het goede doen (Ivie & Giner 2015, 13).

De oorlog in Afghanistan was vanuit Amerikaanse optiek enerzijds succesvol, want de Taliban werd omvergeworpen. Anderzijds was de militaire campagne niet succesvol; Bin Laden bleef namelijk op vrije voeten. De Verenigde Staten hadden het Al-Qaeda netwerk ontworpen, maar zeker niet vernietigd (Cleveland & Bunton 2013, 508-509).

De Bush-regering noemde Irak begin 2002 de grootste dreiging op het gebied van anti-Amerikaans terrorisme. Het land nam daarmee focus die eerst op Al-Qaeda lag over. De Bush-regering pleitte voor een preventieve militaire actie tegen Irak, ook al was er geen

bewijs dat Irak een rol had gespeeld bij de aanslagen van 11 september 2001. Zij gaven de volgende twee argumenten hiervoor:

1. Irak zou in het bezit zijn van massavernietigingswapens en deze wapens vormden een bedreiging voor de Verenigde Staten en haar bondgenoten. Immers, Saddam Hussein zou deze wapens kunnen geven aan internationale terroristische organisaties zoals Al-Qaeda.
2. Verandering van het regime in Irak zou noodzakelijk zijn voor het Iraakse volk (Cleveland & Bunton 2013, 509-510): “The lives of Iraqi citizens would improve dramatically if Saddam Hussein were no longer in power, just as the lives of Afghanistan’s citizens improved after the Taliban” (Bush 7 oktober 2002).

Twee andere factoren, die in die tijd niet publiek waren, waren dat Irak in het bezit was van een van ’s werelds grootste oliereserves en dat leden van de Bush-regering die voor hard ingrijpen waren, wrok koesterden vanwege het feit dat tijdens de Eerste Golfoorlog Saddam Hussein niet omver was geworpen. Zij pleitten voor de afzetting van Saddam Hussein (Cleveland & Bunton 2013, 510). Ook veel evangelicals pleitten voor afzetting van Saddam Hussein, maar bij hen had het ook een theologische reden. Sommige evangelicals dachten dat Saddam Hussein de oude stad Babylon ging herbouwen en zagen hem als de Antichrist. Er zijn verscheidenen boeken⁹ geschreven die de gebeurtenissen in Irak als apocalyptisch portretteren (Durham 2004, 154-156).

Verloop van de Tweede Golfoorlog en analyse van de speeches door George W. Bush

In het najaar van 2002 nam de VN-Veiligheidsraad resolutie 1441 aan. Hierin stond dat Irak bekend moest maken welke massavernietigingswapens het bezat en vrije toegang moest verlenen aan inspectieteams van de VN tot alle locaties waar deze inspectieteams om verzochten. Verder stond er in resolutie 1441 dat Irak, als ze zich niet aan de resolutie zouden houden, het daar ernstige gevolgen van zou ondervinden. De onlangs geïnstalleerde VN-inspectieteams konden geen sluitend bewijs vinden voor het bestaan van programma’s voor biologische en chemische wapens. Desondanks bleef de Bush-regering in de

⁹ Tim LaHaye was co-auteur van een reeks apocalyptische romans die ging over een groep evangelisten die verwickeld waren in een strijd met de Antichrist, wiens plan het was om een stad, het nieuwe Babylon, in Irak te creëren van waaruit de wereld zou worden regeert (Chambers, 1996), Michael Evans, schreef het boek *Beyond Iraq: The Next Move. Ancient Prophecy and Modern Day Conspiracy Collide* (Evens, 2003), Keith Intrater schreef het boek *From Iraq to Armageddon: The Final Showdown Approaches* (Intrater, 2003), En Mark Hitchcock schreef het boek *The Second Coming of Babylon* (Hitchcock 2003).

daaropvolgende weken erop hameren dat Irak dergelijke programma's had en deze een gevaar vormden voor de Verenigde Staten en hun bondgenoten (Cleveland & Bunton 510-511).

In de speech van George W. Bush van 7 oktober 2002, *Address to the Nation on the Threat of Iraq*, geadresseerd aan de natie gegeven in *Cincinnati Union Terminal* in Ohio, komt vooral het tweede kenmerk van Campbell en Jamieson naar voren. Hij geeft in deze speech zijn twee meest aangehaalde argumenten voor waarom de Verenigde Staten en de Verenigde Naties in moeten grijpen in Irak.

(kenmerk 2 - argument 1) "Eleven years ago, as a condition for ending the Persian Gulf War, the Iraqi regime was required to destroy its weapons of mass destruction, to cease all development of such weapons [...]" (Bush 7 oktober 2002).

"The Iraqi regime has violated all of those obligations. It possesses and produces chemical and biological weapons. It is seeking nuclear weapons" (Bush 7 oktober 2002).

Het eerste deel van dit argument is een feitelijke omschrijving van de voorwaarden die aan Irak gesteld zijn aan het eind van de Eerste Golfoorlog. Het tweede deel zijn beweringen waar Bush geen onderbouwing voor geeft. Omdat deze beweringen niet onderbouwd worden, komen ze *an sich* niet overtuigend over. Door feiten die illustreren dat Irak eerder dit soort wapens heeft gehad aan de beweringen vooraf te laten gaan, wordt het voor de toehoorder aannemelijker dat dat nu weer of nog steeds het geval is.

(kenmerk 2 - argument 2) "People everywhere prefer freedom to slavery; prosperity to squalor; self-government to the rule of terror and torture. America is a friend to the people of Iraq. Our demands are directed only at the regime that enslaves them and threatens us. When these demands are met, the first and greatest benefit will come to Iraqi men, women and children. The oppression of Kurds, Assyrians, Turkomans, Shi'a, Sunnis and others will be lifted. The long captivity of Iraq will end, and an era of new hope will begin" (Bush 7 oktober 2002).

In dit argument verbindt Bush twee zinnen met elkaar die eigenlijk geen direct verband met elkaar hebben: "people everywhere prefer freedom to slavery; prosperity to squalor; self-government to the rule of terror and torture" en "America is a friend to the people of Iraq". Dit doet hij door de zinnen direct na elkaar uit te spreken: hoewel ze geen verband hebben, lijkt de tweede zin wel bij de eerste zin te horen. Hierdoor lijkt het alsof er in Irak sprake is

van “slavery”, “squalor” en een “rule of terror and torture”. Hij geeft geen onderbouwing voor zijn bewering dat er in Irak sprake is van onderdrukking, maar alleen de suggestie al spreekt Amerikanen aan op hun gevoel van rechtvaardigheid.

De president maakt gebruik van een reeks mogelijke bezwaren met zorgvuldig geformuleerde weerleggingen waardoor de indruk wordt gewekt dat er goed is nagedacht en het om een weloverwogen beslissing was. Hiermee worden ook mogelijke bezwaren van de toehoorders weggenomen:

(kenmerk 1) “[...] some ask why Iraq is different from other countries or regimes that also have terrible weapons.”

“Some ask how urgent this danger is to America and the world.”

“Some have argued that confronting the threat from Iraq could detract from the war against terror.”

“Many people have asked how close Saddam Hussein is to developing a nuclear weapon.”

“Some citizens wonder, after 11 years of living with this problem, why do we need to confront it now?”

“Some believe we can address this danger by simply resuming the old approach to inspections, and applying diplomatic and economic pressure.”

“Some have argued we should wait [...].”

“Some worry that a change of leadership in Iraq could create instability and make the situation worse” (Bush 7 oktober 2002).

Tegen het einde van zijn speech wordt voor het eerst echt duidelijk waarom deze speech gegeven wordt. Bush heeft namelijk het congres gevraagd in te stemmen met het gebruik van het Amerikaanse leger om, als het nodig is, in te grijpen in Irak:

“I have asked Congress to authorize the use of America’s military, if it proves necessary, to enforce U.N. Security Council demands” (Bush 7 oktober 2002).

Afsluitend in zijn speech gebruikt Bush woorden die bedoeld zijn om de bevolking eensgezind achter zijn besluit te krijgen. Dit doet hij door eerdere generaties Amerikanen aan te halen en daarmee het gevoel te creëren dat dit iets is dat onderdeel is van de rol van de Verenigde Staten en hun inwoners:

(kenmerk 3) “We did not ask for this present challenge, but we accept it. Like other generations of Americans, we will meet the responsibility of defending human liberty

against violence and aggression. By our resolve, we will give strength to others. By our courage, we will give hope to others. And by our actions, we will secure the peace, and lead the world to a better day” (Bush 7 oktober 2002).

Ook kenmerk 6 komt aan bod, want hij sluit, zoals gebruikelijk, af met:

“May God bless America” (Bush 7 oktober 2002).

Ook in de speech, *Second Presidential State of the Union Address*, die George W. Bush gaf op 28 januari 2003, geadresseerd aan de natie en gegeven in de *Oval Office*, kwamen het eerste en tweede eerdergenoemde argument duidelijk naar voren. Verder herhaalt hij ook weer de onderbouwing van de argumenten en benadrukt hij dat er eerst goed onderzoek gedaan is en het een weloverwogen beslissing is dat er ingegrepen moet worden in Irak. Met andere woorden; Bush maakt de boodschap van zijn eerdere speech nagenoeg letterlijk onderdeel van de *State of the Union* speech. Het herhalen van informatie draagt bij aan de geloofwaardigheid van zijn verhaal. Uit onderzoek blijkt namelijk dat herhaling van beweringen, waar of onwaar, ervoor zorgt dat de bewering als geloofwaardiger wordt gezien, dit heet *the truth effect* (Henkel & Mattson 2011, 1719-1720). Niet alleen dat: als een president beweringen herhaalt, worden deze beweringen ook vaker in de media herhaalt. Dit draagt bij aan het vaker blootstellen van mensen aan de beweringen die de president doet, waardoor dus de informatie als betrouwbaarder wordt beschouwd.

Daarnaast benoemt Bush uitvoerig wat voor misdaden Saddam Hussein beging: “torturing children”, “mutilation with electric drills”, “cutting out tongues” en “rape”. Bush zegt hierover “If this is not evil, then evil has no meaning”. Het geschetste beeld, van Saddam Hussein als duivel, was het ultieme retorische middel om het volk achter een preventieve oorlog tegen Irak te krijgen, aldus Ivie en Giner. “Bringing down the demonic Hussein was ‘a test of national moral resolve in the face of evil.’” (Ivie & Giner 2015, 13).

Ondanks het gebrek aan bewijs volgens veel andere landen, inclusief bondgenoten, was het duidelijk dat de Verenigde Staten vastbesloten waren om militaire actie te ondernemen tegen Irak: “The world has waited 12 years for Iraq to disarm. America will not accept a serious and mounting threat to our country, our friends, and our allies” (Bush 28 januari 2003). De Verenigde Staten negeerden de Europese bondgenoten en de Verenigde Naties door hun pleidooi voor oorlog: “Yet the course of this Nation does not depend on the decisions of others. Whatever action is required, whenever action is necessary, I will defend

the freedom and security of the American people” (Bush 28 januari 2003). De traditionele NAVO-bondgenoten van de VS, zoals Duitsland en Frankrijk, weigerden het idee te accepteren dat Saddam Hussein een onmiddellijke bedreiging vormde voor de wereld. De enige uitzondering hierop was Groot-Brittannië. Frankrijk zou zelfs een veto uitspreken tegen elke resolutie die opriep tot een aanval op Irak. Als reactie hierop kwamen de Verenigde Staten met het argument dat Irak zich niet hield aan de voorwaarden van resolutie 1441 (Cleveland & Bunton 2013, 510-511). In de speech, *Address to the Nation – Ultimatum to Saddam Hussein*, geadresseerd aan de natie gegeven in de *Cross Hall* in het Witte Huis, stelt George W. Bush op 17 maart 2003 een ultimatum aan Saddam Hussein en zijn twee zonen om de macht op te geven en Irak binnen 48 uur te verlaten (Cleveland & Bunton 2013,510-511):

“On November 8th, the Security Council unanimously passed Resolution 1441, finding Iraq in material breach of its obligations, and vowing serious consequences if Iraq did not fully and immediately disarm. Today, no nation can possibly claim that Iraq has disarmed. And it will not disarm so long as Saddam Hussein holds power” (Bush 17 maart 2003).

Alle kenmerken van oorlogsretorica, beschreven door Campbell en Jamieson komen in deze speech terug. Het zou een weloverwogen beslissing zijn van de president om geweld te gebruiken tegen Irak:

(kenmerk 1) “For more than a decade, the United States and other nations have pursued patient and honorable efforts to disarm the Iraqi regime without war” (Bush 17 maart 2003).

“Intelligence gathered by this and other governments leaves no doubt that the Iraq regime continues to possess and conceal some of the most lethal weapons ever devised” (Bush 17 maart 2003).

Bush zet zich met deze woorden neer als iemand met kennis van zaken over de situatie in Irak. Omdat het onmogelijk is voor het Amerikaanse volk om te weten of Saddam Hussein massavernietigingswapens bezat, moest het hierin afgaan op wat het verteld werd door de Amerikaanse regering. Doordat Bush zich als expert neerzet is dit voor de toehoorder makkelijk om hem te geloven. Dit komt doordat het normaal gesproken zo is dat hoe meer expertise of kennis een persoon heeft, hoe waardevoller hij of zij is als bron voor informatie in een ambigue situatie (Allison 1992, 279-301).

“For the last four-and-a-half months, the United States and our allies have worked within the Security Council to enforce that Council's long-standing demands. Yet, some members of the Security Council have publicly announced they will veto any resolution that compels the disarmament of Iraq. These governments share our assessment of the danger, but not our resolve to meet it” (Bush 17 maart 2003).

Hieruit blijkt dat de Verenigde Staten moeite hebben gedaan om anderen achter het idee te krijgen dat ingrijpen noodzakelijk is en dat die landen het eens zijn over het gevaar, waardoor de druk toeneemt op de toehoorder om het er ook mee eens te zijn (Aronson, Wilson, Akert 2010, 247).

De president rechtvaardigt het gewelddadig ingrijpen met een verhaal waaraan argumenten worden ontleend ter onderbouwing:

(kenmerk 2) “The regime has a history of reckless aggression in the Middle East. It has a deep hatred of America and our friends. And it has aided, trained, and harbored terrorists, including operatives of al Qaeda. The danger is clear: using chemical, biological, or, one day, nuclear weapons, obtained with the help of Iraq, the terrorists could fulfill their stated ambitions and kill thousands or hundreds of thousands of innocent people in our country, or any other” (Bush 17 maart 2003).

Hij bedrukt hier nogmaals hoe gewelddadig Irak is en hoe groot het gevaar voor het Amerikaanse volk is.

Het publiek wordt door George W. Bush sterk aangemoedigd om eensgezind achter het doel te gaan staan en zich eraan te binden:

(kenmerk 3) “[...] they would be attempting to shift our attention with panic and weaken our morale with fear. [...] they would fail. No act of theirs can alter the course or shake the resolve of this country. We are a peaceful people -- yet we're not a fragile people, and we will not be intimidated [...]” (Bush 17 maart 2003).

Ook hier wordt gebruik gemaakt van het woord ‘wij’ om de toehoorder zich deel te laten voelen van een grotere groep die de waarde en overtuigingen heeft die Bush hier noemt. Dit zagen we ook bij de speech van 16 januari 1991 van George H.W. Bush: het gebruik van ‘wij’ zorgt dat de toehoorder zich eerder conformeert aan de opvattingen van de groep (Asch 1956, 68-70). Daarnaast is het ‘wij’ een inclusieve benadering van de natie. Het ‘wij’ wordt krachtig neergezet als een verzamelbegrip van hen die zich het lot van de zwakkeren

aantrekken, een rijke traditie hebben en het onrecht niet verdragen. In de Verenigde Staten lijkt het haast onmogelijk buiten dit 'wij' te staan.

George W. Bush sluit af met kenmerk 6:

“Good night, and may God continue to bless America” (Bush 17 maart 2003).

Volgens Ivie en Giner werd Bush geleid door zijn geloof en 'predikte' hij met zijn speeches tegen een land dat ontvankelijk was voor religieuze termen. De boodschap die hij verkondigde was die van een heilige strijd met als doel vrijheid geven aan een corrupte wereld. “Any and all means were justified in the fight against Islamic terrorism.” Zelfs nadat hij de *war on terror* een “crusade” had genoemd, maakte Bush onderscheid tussen terrorisme en de islam. Dit onderscheid was echter niet terug te zien in het taalgebruik van de president en zijn aanhangers: zij gebruikten 'gecodeerde christelijke taal' om de oorlog een soteriologische lading te geven. Ivie en Giner citeren George W. Bush die zegt dat de “greatest force for good in history” de strijd voor “the glory of God” is en dat de wereldwijde *war on terror* “America’s Third Awakening” zou kunnen zijn (Ivie & Giner 2015, 13).

Uit de speech blijkt de vastberadenheid van de Verenigde Staten wat betreft hun aanval op Irak: “The United Nations Security Council has not lived up to its responsibilities, so we will rise to ours” (Bush 17 maart 2003).

Op 19 maart 2003 geeft George W. Bush nog een laatste speech, *Address to the nation on military operations in Iraq*, geadresseerd aan de natie gegeven in de *Oval Office* in het Witte Huis, om het begin van de oorlog aan te kondigen:

“My fellow citizens, at this hour, American and coalition forces are in the early stages of military operations to disarm Iraq, to free its people and to defend the world from grave danger” (Bush 19 maart 2003).

In zijn vorige speeches had Bush het vooral over het gevaar voor de Verenigde Staten, maar hier noemt hij Irak een gevaar voor de wereld.

George W. Bush benadrukt nogmaals hoe slecht Saddam Hussein is:

(kenmerk 2) “In this conflict, America faces an enemy who has no regard for conventions of war or rules of morality. Saddam Hussein has placed Iraqi troops and equipment in civilian areas, attempting to use innocent men, women and children as shields for his own military — a final atrocity against his people.”

“We have no ambition in Iraq, except to remove a threat and restore control of that country to its own people” (Bush 19 maart 2003).

Tijdens deze en al zijn voorgaande speeches heeft Bush benadrukt dat het niet om een verovering gaat. Door de net begonnen oorlog te presenteren als het bevrijden van een volk, is er minder sprake van agressie dan wanneer het zou gaan om een verovering. Hierin komt weer het sterke soteriologische karakter naar voren van het Amerikaanse volk zoals afgeschilderd in de speeches; de VS zien zich als redder van de Iraakse bevolking en hebben geen andere ambitie in Irak dan “remove a threat” en “restore control of that country to its own people”.

“The people of the United States and our friends and allies will not live at the mercy of an outlaw regime that threatens the peace with weapons of mass murder. We will meet that threat now” (Bush 19 maart 2003).

De president roept op tot eensgezindheid:

“These are opening stages of what will be a broad and concerted campaign. More than 35 countries are giving crucial support — from the use of naval and air bases, to help with intelligence and logistics, to the deployment of combat units” (Bush 19 maart 2003).

Hij noemt hier dat er 35 landen meedoen aan de oorlog met Irak, maar hij laat hier achterwege dat VN-Veiligheidsraadleden Duitsland en Frankrijk niet meedoen. Dit is een voorbeeld van strategische weglating, zoals beschreven door Silberstein (2002, 14), met als doel de eenheid van het Amerikaanse volk te vergroten.

Tot slot roept George W. Bush op dat de Amerikanen bidden voor de Amerikaanse militairen die gaan vechten in Irak, de andere manier om eenheid te creëren:

“I know that the families of our military are praying that all those who serve will return safely and soon. Millions of Americans are praying with you for the safety of your loved ones and for the protection of the innocent. [...] May God bless our country and all who defend her” (Bush 19 maart 2003).

Op 20 maart 2003 begon *Operation Iraqi Freedom*: Irak werd massaal gebombardeerd en gelijktijdig binnengevallen vanuit Koeweit door Amerikaanse en Britse grondtroepen. De verovering verliep snel: de oliebronnen waren snel ingenomen, binnen drie weken reden pantsercolonnes van de Verenigde Staten Bagdad binnen en was het regime van Hussein omvergeworpen. Over het lot van Saddam Hussein was echter niets bekend totdat hij op 13

december gevangengenomen werd door Amerikaanse troepen (Cleveland & Bunton 2013, 510-511). Op 1 mei 2003 verklaarde president George W. Bush in zijn speech *Announces End of Major Combat Operations in Iraq*, tegen een achtergrond met een groot spandoek waarop 'Missie volbracht' stond, de grote gevechtsoperaties voor beëindigd (Cleveland & Bunton 2013, 510-511). Deze speech was geadresseerd aan de natie en gegeven voor de kust van San Diego.

In de speeches gebruikt George W. Bush de volgende woorden wanneer hij over de Verenigde Staten praat: "peace", "civilized world", "capable", "nation", "duty", "defending the international security", "protects", "carefully", "prevail", "sacrifice", "freedom", "help others", "hope", "human rights", "human dignity", "prosperity", "one voice", "determined", "challenge", "responsibility", "defending", "human liberty", "courage", "strength", "honor", "believe", "victory", "unity", "resolute", "strong Nation", "faith", "patient", "efforts", "diplomacy", "sovereign authority", en "morality".

Bush gebruikt de volgende woorden als hij over Saddam Hussein en zijn regime praat: "threat", "aggression", "arsenal of terror", "terrorist groups", "violated", "terrorism", "dictator", "murderous", "tyrant", "kill", "dominate", "brutally occupied", "hostility", "homicidal", "danger", "violation", "al-Qaeda", "attack", "evil", "outlaw regimes", "steal", "blackmail", "enemies", "deliberate deception", "deceiving", "ruthless", "tyrants", "torture", "cruelty", "Hitlerism", "death", "dominate", "intimidate", "foe", "thugs", "destruction", en "war".

Bush gebruikt de volgende woorden als hij over de Iraakse bevolking praat: "innocent people", "persecution", "enslaves", "friend", "oppressed", "new hope", "captivity", "oppression", "prosperity", "refugees", "mutilation", "brave people", "liberation", en "self-governing" (Bush 7 oktober 2002) (Bush 28 januari 2003) (Bush 17 maart 2003) (Bush 19 maart 2003).

Islam lijkt geen grote rol te spelen in de speeches van George W. Bush. Volgens Silberstein werd de Amerikaanse bevolking geschoold in de islam, maar in de speeches komt niet eenmaal het woord "religion" of "islam" voor. Wat wel naar voren komt is de tegenstelling tussen goed en kwaad. Zoals hierboven beschreven, gebruikt Bush positieve woorden om de Verenigde Staten te beschrijven. Voor het regime van Irak en Saddam Hussein gebruikt hij

woorden als “evil” en “dictator” en drukt hier het kwade mee uit. Amerikanen lijken zichzelf als redders van de wereld te zien; dit komt naar voren in woorden als “duty”, “(defending the international) security”, “protects”, “help others”, en “responsibility”. Degenen die geholpen moeten worden, in dit geval de Iraakse bevolking, beschrijft hij met woorden als “innocent people” en “oppressed” en het is de “duty” van de Amerikanen om het Iraakse volk te ‘bevrijden’.

Vanaf begin af aan is duidelijk dat Bush wil dat er ingegrepen wordt in Irak. Hij geeft als redenen voor het ingrijpen dat Saddam Hussein massavernietigingswapens zou bezitten en dat de VS de Iraakse bevolking willen bevrijden van Saddam Hussein. In de speeches van Bush zien we een verschuiving van het taalgebruik van multilateraal buitenlandbeleid naar unilateraal. In de eerste speech heeft Bush het nog over samenwerken met de Verenigde Naties. Maar zodra hij doorheeft dat de Verenigde Naties niet in willen grijpen, verandert zijn taal naar unilateraal: “The United States of America has the sovereign authority to use force in assuring its own national security” (Bush 17 maart 2003). Van begin af aan hamert Bush erop dat Saddam Hussein een agressor is en massavernietigingswapens zou bezitten. Door dat te herhalen in elke speech, draagt dit bij aan de geloofwaardigheid van zijn verhaal (*truth effect*). Mensen zullen hem hierdoor eerder geloven en voor ingrijpen in Irak zijn.

CONCLUSIE

Waar de Eerste Golfoorlog een, voor Irak, onverwachte inmenging van de Verenigde Staten in het conflict tussen Irak en Koeweit was, was de Tweede Golfoorlog een aanval op Irak door de Verenigde Staten na een lang proces van het overtuigen van het Amerikaanse volk. Dit is ook terug te zien in het aantal speeches dat door de beide Bushes is gegeven. Er bestaan minder speeches met als doel te overtuigen van George H.W. Bush, dan van George W. Bush. Als we kijken naar de speeches vallen een aantal dingen op. Allereerst onderstrepen beide presidenten dat het ingrijpen nodig is om een volk te bevrijden. Daarnaast is er een duidelijk verschil: George H.W. Bush onderstreept in zijn speeches met name het belang van het ingrijpen voor de rest van de wereld, terwijl George W. Bush benadrukt dat Irak een gevaar voor de Verenigde Staten vormt. Pas in de speech die hij geeft om het begin van de oorlog aan te kondigen, benoemt hij ook het belang van ingrijpen voor de wereld. In de speeches zien we een sterk soteriologisch karakter. Beide presidenten gebruiken woorden als “remove a threat”, “restore control”, “mission” en “protection”. Degenen die gered moet worden, worden onder andere aangeduid als “helpless neighbor” of “innocent people” die “oppressed” worden. Met het soteriologisch karakter komt ook het manicheïstisch karakter van goed versus kwaad duidelijk naar voren. De redders (de VS) staan voor ‘het goede’, en degene waar de “oppressed” van gered moeten worden, staat voor ‘het kwade’ (Saddam Hussein) en wordt aangeduid met woorden als “dictator”, “aggressive” en “evil”. Het neerslaan van de duivelse Hussein was, zeker voor George W. Bush, een test voor nationale morele vastberadenheid tegenover het kwaad. In het kader van de “American Civil Religion” creëert juist het perspectief op de wandaden van Hussein een zelfperspectief van nationale verbondenheid rondom thema’s die als typische Amerikaanse principes worden neergezet, zoals in de hier onderzochte speeches vooral de bevrijding van de onderdrukte ander.

Beide presidenten maken gebruik van het psychologische mechanisme dat *informational social influence* heet. Dit doen ze op drie verschillende manier: door het begrip ‘natie’ veelvuldig te gebruiken, door te refereren aan het geloof en door te benadrukken dat ze niet alleen staan in hun beslissing om in te grijpen in Irak.

We zien bij George H.W. Bush dat hij in zijn eerste speech benadrukt dat er internationale consensus over de ondernomen actie bestaat. Door te benadrukken dat er een internationale consensus is, geeft hij Amerikaanse burgers minder ruimte om te twijfelen aan de correctheid. George W. Bush geeft aan in zijn eerste speeches dat hij ook internationale consensus probeert te bewerkstelligen. Dit lukte hem echter niet: de Verenigde Naties en een aantal NAVO-bondgenoten, waaronder Duitsland en Frankrijk, stonden niet achter ingrijpen. We zien dan ook een verandering van het taalgebruik die wijst op een verschuiving van het buitenlandbeleid van multilateraal naar unilateraal. Door vervolgens de nadruk te leggen op de landen die wel mee willen werken, lijkt hij meer internationale steun te hebben dan hij daadwerkelijk heeft.

Beide presidenten schilderen Saddam Hussein af als meedogenloze dictator: George H.W. Bush had het in zijn eerste speech over Irak in zijn geheel, maar in zijn tweede speech, op het moment dat er overgegaan zou worden tot een offensief, refereert hij aan Saddam Hussein. George W. Bush doet dit al vanaf zijn eerste speech. Bij George W. Bush bleef het narratief hetzelfde, terwijl hij bij George H.W. Bush veranderde. Dit narratief veranderde, omdat de argumenten voor ingrijpen veranderden: in eerste instantie ging het om het voorkomen van een aanval op Saoedi-Arabië, maar later werd het argument het bevrijden van Koeweit. Ook benadrukt hij dat de wereldeconomie negatief beïnvloed wordt als er niet ingegrepen zou worden in Irak. De twee argumenten die George W. Bush geeft zijn dat Saddam Hussein massavernietigingswapens zou bezitten en dat de Iraakse bevolking bevrijd moet worden van Saddam Hussein. Doordat George W. Bush dat in zijn speeches telkens herhaalt, draagt dit bij aan de geloofwaardigheid van zijn verhaal (*truth effect*).

Hoewel er door dit onderzoek een antwoord is op de vraag hoe George H.W. Bush en George W. Bush door middel van taal en symboliek het Amerikaanse volk probeerden te overtuigen, is dit gedaan op het niveau van woordkeus en hogere taalstructuren (op het niveau van zinnen en alinea's). Er is echter niet gekeken naar retorische stijlfiguren. Dit zou voor vervolgonderzoek een interessante toevoeging zijn. Een voordeel van het kijken naar structuren is dat het hierdoor makkelijker is om de twee presidenten met elkaar te vergelijken: het gaat om thema's en algemene vormen van overtuigen. Een voordeel van kijken naar de exacte woordkeus is dat het in veel gevallen grote invloed kan hebben op hoe iets overkomt.

Een onderwerp dat onderzocht zou kunnen worden naar aanleiding van dit onderzoek, is het vijfde kenmerk van Campbell en Jamieson: strategische misrepresentaties spelen een ongewoon grote rol in de overtuigende werking in de speech (1990, 105). In dit onderzoek is het vijfde kenmerk buiten beschouwing gelaten, omdat het voor het beantwoorden van de hoofdvraag niet van toepassing was. Het vijfde kenmerk zou naar aanleiding van dit onderzoek uitgewerkt kunnen worden: welke onderdelen van de speeches bleken achteraf niet waar te zijn? Wanneer werd er een onjuiste voorstelling van zaken gegeven door het weglaten van bepaalde informatie in de speeches?

BIBLIOGRAFIE

Boeken

Anderson, Benedict. 1983. *Imagined Communities*. London: Verso.

Aronson, Elliot, Timothy D. Wilson, en Robin M. Akert. 2010. *Social psychology 7th Ed*. New Jersey: Upper Saddle River.

Berlant, Lauren. 1991. *The Anatomy of National Fantasy: Hawthorne, Utopia, and Everyday Life*. Chicago: University of Chicago Press.

Campbell, Karlyn K., en Kathleen H. Jamieson. 1990. *Deeds Done in Words: Presidential Rhetoric and Genres of Governance*. Chicago: University of Chicago Press.

Chambers, Joseph. 1996. *A Palace for the Antichrist: Saddam Hussein's Drive to Rebuild Babylon and Its Place in Bible Prophecy*. Green Forest, AK: New Leaf Press.

Cleveland, William L., en Martin Bunton. 2013. *A History of the Modern Middle East*. Colorado: Westview Press.

Durkheim, Emile. 1995. *The Elementary Forms of Religious Life*. Trans.: Karen E. Fields. New York: The Free Press.

Evans, Michael D. 2003. *Beyond Iraq: The Next Move. Ancient Prophecy and Modern Day Conspiracy Collide*. Anchorage, AK: White Stone Press.

Hart, Roderick P. 1984. *Verbal Style and the Presidency: A Computer-Based Analysis*. Orlando: Academic Press.

Hitchcock, Mark. 2003. *The Second Coming of Babylon*. Sisters, OR: Multnomah Publishers.

Intrater, Keith. 2003. *From Iraq to Armageddon: The Final Showdown Approaches*.
Shippensburg, PA: Destiny Image.

Ivie, Robert L., en Oscar Giner. 2015. *Hunt te Devil: A Demonology of US War Culture*.
Tuscaloosa, Alabama: The University of Alabama Press.

Livingston, Steven. 1994. *The Terrorism Spectacle*. Boulder: Westview Press.

Richey, Russell E., en Donald Jones. 1974. *American Civil Religion*. New York: Harper & Row.

Silberstein, Sandra. 2002. *War of Words: Language, Politics and 9/11*. London: Routledge.

Simons, Geoff. 1994. *Iraq: From Sumer to Post-Saddam*. UK: The Macmillan Press LTD.

Smith, Craig A., en Kathy B. Smith. 1994. *The White House Speaks: Presidential Leadership as Persuasion*. Westport CT: Praeger.

Tindall, George B., en David E. Shi. 2013. *America: A Narrative History*. New York: W.W.
Norton & Company.

Wetenschappelijke artikelen

Allison, Paul D. 1992. "The Cultural Evolution of Beneficent Norms." *Social Forces* 71, no. 2:
279-301.

Asch, Solomon E. 1956. "Studies of Independence and Conformity: Minority of One Against
Unanimous Majority." *Psychological Monographs: General and applied* 70, no. 9: 1-70.

Connors, Joan L. Juni 1998. "Hussein as Enemy: The Persian Gulf War in Political Cartoons."
The Harvard International Journal of Press/Politics, 96-114.

Durham, Martin. 2004. "Evangelical Protestantism and Foreign Policy in the United States after September 11." *Patterns of Prejudice* 38, no. 2: 145-158.

Henkel, Linda A., en Mark E. Matsson. 2011. "Reading is Believing: The Truth Effect and Source Credibility." *Consciousness and Cognition* 20, no. 4:1705-1721.

Iyengar, Shanto, en Adam Simon. 1993. "News Coverage of the Gulf Crisis and Public Opinion: A Study of Agenda-Setting, Priming, and Framing." *Communication research*, 365-383.

Harak, Simon G. Herfst 1988. "One Nation, under God: The Soteriology of SDI." *Journal of the American Academy of Religion* 56, no. 3: 497-527.

Salinger, Pierre. Herfst 1995. "The United States, the United Nations, and the Gulf War." *The Middle East Journal* 49, no. 4: 595-613.

Websites

Cambridge Dictionary. "Rhetoric." Geraadpleegd 17 juni 2018.

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/rhetoric>.

Encyclopedia Iranica. "In Manicheism." Cosmogony and Cosmology iii. Geraadpleegd 29 juni 2018.

<http://www.iranicaonline.org/articles/cosmogony-iii>.

Encyclopedia of the New American Nation. "Television – The Persian Gulf War." Television. Geraadpleegd op 17 juni 2018.

<http://www.americanforeignrelations.com/O-W/Television-The-persian-gulf-war.html#b#ixzz1uKXkqB1l>.

Speeches

Bush, George H.W. 8 augustus 1990. "Address on Iraq's Invasion of Kuwait – Operation Desert Shield." American Rhetoric. Geraadpleegd op 19 juni 2018.

<http://www.americanrhetoric.com/speeches/georgehwbushkuwaitinvasion.htm>.

Bush, George H.W. 16 januari 1991. "Address to the Nation on the Invasion of Iraq." American Rhetoric. Geraadpleegd op 19 juni 2018.

<http://www.americanrhetoric.com/speeches/ghwbushiraqinvasion.htm>.

Bush, George H.W. 27 februari 1991. "Announces Suspension of Allied Offensive Combat Operations in the Persian Gulf." American Rhetoric. Geraadpleegd op 19 juni 2018.

<http://www.americanrhetoric.com/speeches/georgehwBushendopdesertstorm.htm>.

Bush, George W. 7 oktober 2002. "Address to the Nation on the Threat of Iraq." American Rhetoric. Geraadpleegd op 19 juni 2018.

<https://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbushwariniraqcincinnati.htm>.

Bush, George W. 28 januari 2003. "Second Presidential State of the Union Address." American Rhetoric. Geraadpleegd op 19 juni 2018.

<https://www.americanrhetoric.com/speeches/stateoftheunion2003.html>.

Bush, George W. 17 maart 2003. "Address to the Nation – Ultimatum to Saddam Hussein." American Rhetoric. Geraadpleegd op 19 juni 2018.

<https://www.americanrhetoric.com/speeches/wariniraq/gwbushiraq31703.htm>.

Bush, George W. 19 maart 2003. "Operation Iraqi Freedom Address to the Nation." American Rhetoric. Laatst geraadpleegd op 19 juni 2018.

<https://www.americanrhetoric.com/speeches/wariniraq/gwbushiraq31903.htm>.

Bush, George W. 1 mei 2003. "Announces End of Major Combat Operations in Iraq." American Rhetoric. Geraadpleegd op 19 juni 2018.

<https://www.americanrhetoric.com/speeches/wariniraq/gwbushiraq5103.htm>.